

MORYŃ - Ambona oraz dzwon w kościele parafialnym pw. Świętego Ducha

Barokowa ambona w kościele moryńskim jest wyjątkowym zabytkiem sakralnym na Pomorzu Zachodnim. O jej wysokiej wartości artystycznej decyduje mistrzowskie opracowanie rzeźbiarskie – w rzeźbie pełnej, reliefie wypukłym i snycerze ornamentalnej.

Fara moryńska od początku swojego istnienia zaopatrzona była w dzwony wieżowe. W miarę upływu wieków, niszczone w pożarach dzwony gotyckie wymieniane były na nowe odlewy. Z czterech działających obecnie dzwonów kościoła w Moryniu trzy najstarsze datowane są na 1928 rok.

Barokowa ambona

Historia

Ambona powstała w 1711 roku z fundacji Christiana i Barbary Elisabeth von Schönebeck – ówczesnych właścicieli miasta i patronów protestanckiej świątyni. Twórcą był działający w Moryniu rzeźbiarz i snycerz Heinrich Bernhard Hattenkerell – jeden z najwybitniejszych artystów epoki nowożytnej w Nowej Marchii. Wraz ze swoim warsztatem stworzył wiele interesujących wyposażań wnętrz sakralnych (ołtarze ambonowe, anioły chrzcielne, ambony) w okolicznych miejscowościach (np. Stołeczna, Kurzycko, Stare Objezierze, Narost, Zatoń Dolna).

Inwentarz zabytków z roku 1927 podaje, że koszt ambony wyniósł 200 talarów bez prac malarskich. Niestety pierwotne polichromie, jak też przedstawienia malarskie w płycinach nie przetrwały do naszych czasów – zostały usunięte w XIX w. (oczyszczone do litego drewna). Nie zachował się też baldachim, którego brak już na zdjęciach archiwalnych z lat 20. XX w. Współcześnie kazalnica została poddana zabiegom konserwatorskim z rekonstrukcją drobnych ubytków rzeźbiarskich i snycerskich.

Opis

Drewniana, przyścienna kazalnica usytuowana jest przy północnym filarze łuku tęczowego. Z oryginalnej formy zachował się kompletny korpus z podporą oraz schody z parapetem (balustradą) i bramką na zamknięciu prostego biegu schodów (skierowanych w stronę prezbiterium).

Mównica zdobiona jest wysokiej klasy rzeźbą figuralną oraz bogato ukształtowaną snycerką. Korpus, na rzucie pięcioboku, wspiera podpora w formie czterech spiętych wolut, zdobionych akantem, kampanulami i motywami główek anielskich.

Ścianki korpusu w części centralnej zawierają arkadowe płyciny z ustawionymi na ich tle pełnoplastycznymi rzeźbami figuralnymi. Poczynając od strony lewej ku prawej, kolejno przedstawione są postaci ewangelistów z atrybutami u stóp: św. Mateusz (z aniołem), św. Marek (z lwem), w płycinie centralnej – postać Chrystusa błogosławiącego (z przedstawieniem baranka paschalnego), następnie św. Łukasz (z wołem) oraz św. Jan (z orłem). Postaci ukazane są w kontrapoście, w dynamicznych pozach, podkreślonych układem i modelunkiem rozwiewanych szat o gęstym rytmie skośnych, drobnych fałd. Ekspresja i poruszenie widoczne są także w rysach twarzy i gestach rąk. W zespole rzeźb wyróżnia się postać Chrystusa, otwierającego szeroko ramiona, zakomponowane po linii przekątnej, przekraczającej ramy arkady.

Uzupełnieniem treści obrazowych jest bogaty zestaw elementów i detali zdobniczych. Naroża korpusu ornamentowane są listwami z akantem, ku dołowi zwijającym się w ślimacznice, obejmujące jak klamry profil cokołowy. W strefie wieńczącej motywem dominującym są uskrzydłone główki anielskie. Starannie wyrzeźbione w reliefie wypukłym akcentują osie narożne, a ich symetrycznie rozłożone skrzydła, o drobiazgowo opracowanym upierzeniu, tworzą dodatkowe ramy dla arkad z rzeźbami figuralnymi. Dopełnieniem zdobień są liście akantu wywinięte w pukle, palmy muszlowe, podwieszone festony i kwiatowo-owocowe girlandy.

Parapet schodów cechuje skromniejsze od korpusu rozwiązanie kompozycyjne z czytelnym podziałem na część cokołową, środkową i gzyms. W części centralnej umieszczone są dwie równoległoboczne, gładkie płyciny z uszakowo wyłamanymi narożami. Elementy wystroju ograniczone są tu do fryzów akantu na dolnej i górnej ramie oraz dwóch, bardziej plastycznych, dekoracji akantowych z pąkami róż i winnymi gronami na ramiakach pionowych. Styk poręczy z bramką akcentuje ażurowa

wić bujnego akantu.

Bramka otrzymała architektoniczną oprawę w formie portalu, zamkniętego naczółkiem o wklęsło-wypukłej linii, przerwane go w osiach bocznych dla lepszej ekspozycji umieszczonego w polu głównym herbu rodu von Schönebeck – fundatorów ambony. Drzwiczki z dwiema uszakowymi płycinami flankują pilastry, których trzony zdobią liście akantu przeplecione wstęgą z wpisanymi motywami pąków róż, owoców granatu, winnych gron i kampanuli. Ambona moryńska, prezentująca pełnię barokowej rzeźby i zdobnictwa snycerskiego, uważana jest za jedno z najlepszych dzieł H. B. Hattenkerella.

[Pokaż stronę ze zdjęciem i osadzonymi metadanymi](#)

[Pobierz metadane \(Dublin Core + RDF/XML\)](#)

[Pokaż/ukryj metadane](#)

Metadane zdjęcia

Etykieta	Element Dublin Core	Metadane
Tytuł	title	Ambona w kościele pw. Świętego Ducha w Moryniu
Twórca	creator	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
Twórca	creator	Krzysztof Tymbarski
Temat	subject	Kościół
Temat	subject	Ambona
Temat	subject	Snycerka
Temat	subject	Rzeźba
Opis	description	Czas powstania obiektu: 1711 rok
Opis	description	Twórca obiektu: Heinrich Bernhard Hattenkerell
Opis	description	Materiał obiektu: drewno lite
Opis	description	Technika wykonania obiektu: rzeźbiarstwo, snycerka
Opis	description	Widok ambony z poziomu człowieka od strony nawy kościoła (strona wschodnia).
Wydawca	publisher	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
Data	date	2025-10-06

Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie

Rodzaj	type	image
Format	format	image/jpeg
Źródło	source	Zbiory cyfrowe Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
Język	language	pl
Zasięg	coverage	Moryń
Identyfikator	identifier	https://bdz.szczecin.pl/kc25/moryn-i-trzcinsko-zdroj/moryn-ambona-oraz-dzwon/Moryn-AMBONA-widok-1.jpg

[Pokaż stronę ze zdjęciem i osadzonymi metadanymi](#)

[Pobierz metadane \(Dublin Core + RDF/XML\)](#)

[Pokaż/ukryj metadane](#)

Metadane zdjęcia

Etykieta	Element Dublin Core	Metadane
Tytuł	title	Ambona w kościele pw. Świętego Ducha w Moryniu
Twórca	creator	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
Twórca	creator	Krzysztof Tymbarski
Temat	subject	Kościół
Temat	subject	Ambona
Temat	subject	Snycerka
Temat	subject	Rzeźba
Opis	description	Czas powstania obiektu: 1711 rok
Opis	description	Twórca obiektu: Heinrich Bernhard Hattenkerell
Opis	description	Materiał obiektu: drewno lite
Opis	description	Technika wykonania obiektu: rzeźbiarstwo, snycerka
Opis	description	Widok ambony z poziomu człowieka od strony zakrystii (strona południowo-zachodniej).
Wydawca	publisher	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
Data	date	2025-10-06
Rodzaj	type	image

Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie

Format	format	image/jpeg
Źródło	source	Zbiory cyfrowe Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
Język	language	pl
Zasięg	coverage	Moryń
Identyfikator	identifier	https://bdz.szczecin.pl/kc25/moryn-i-trzcinsko-zdroj/moryn-ambona-oraz-dzwon/Moryn-AMBONA-widok-2.jpg

[Pokaż stronę ze zdjęciem i osadzonymi metadanymi](#)

[Pobierz metadane \(Dublin Core + RDF/XML\)](#)

[Pokaż/ukryj metadane](#)

Metadane zdjęcia

Etykieta	Element Dublin Core	Metadane
Tytuł	title	Ambona w kościele pw. Świętego Ducha w Moryniu
Twórca	creator	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
Twórca	creator	Krzysztof Tymbarski
Temat	subject	Kościół
Temat	subject	Ambona
Temat	subject	Snycerka
Temat	subject	Rzeźba
Opis	description	Czas powstania obiektu: 1711 rok
Opis	description	Twórca obiektu: Heinrich Bernhard Hattenkerell
Opis	description	Materiał obiektu: drewno lite
Opis	description	Technika wykonania obiektu: rzeźbiarstwo, snycerka
Opis	description	Widok ambony z poziomu człowieka od strony ołtarza (strona południowo-wschodnia).
Wydawca	publisher	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
Data	date	2025-10-06
Rodzaj	type	image
Format	format	image/jpeg

Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie

Źródło	source	Zbiory cyfrowe Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
Język	language	pl
Zasięg	coverage	Moryń
Identyfikator	identifier	https://bdz.szczecin.pl/kc25/moryn-i-trzcinsko-zdroj/moryn-ambona-oraz-dzwon/Moryn-AMBONA-widok-3.jpg

[Pokaż stronę ze zdjęciem i osadzonymi metadanymi](#)

[Pobierz metadane \(Dublin Core + RDF/XML\)](#)

[Pokaż/ukryj metadane](#)

Metadane zdjęcia

Etykieta	Element Dublin Core	Metadane
Tytuł	title	Ambona w kościele pw. Świętego Ducha w Moryniu
Twórca	creator	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
Twórca	creator	Krzysztof Tymbarski
Temat	subject	Kościół
Temat	subject	Ambona
Temat	subject	Snycerka
Temat	subject	Rzeźba
Opis	description	Czas powstania obiektu: 1711 rok
Opis	description	Twórca obiektu: Heinrich Bernhard Hattenkerell
Opis	description	Materiał obiektu: drewno lite
Opis	description	Technika wykonania obiektu: rzeźbiarstwo, snycerka
Opis	description	Widok aksonometryczny (elewacyjny) ambony od strony południowej.
Wydawca	publisher	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
Data	date	2025-10-06
Rodzaj	type	image
Format	format	image/jpeg
Źródło	source	Zbiory cyfrowe Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
Język	language	pl

Zasięg	coverage	Moryń
Identyfikator	identifier	https://bdz.szczecin.pl/kc25/moryn-i-trzcinsko-zdroj/moryn-ambona-oraz-dzwon/Moryn-AMBONA-elewacja-boczna.jpg

Konstrukcja z dzwonami

Historia

Zachowane do dziś historyczne dzwony kościelne zostały odlane w 1928 roku. Informacje źródłowe o dzwonach dawniejszych pochodzą dopiero z początku wieku XVIII, z zapisów kronikarskich pastora Johanna Fischera (urzędującego w latach 1698–1757). Wymienia on dzwony zawieszone na wieży w latach 1642, 1644, 1650. Wcześniejsze cztery dzwony gotyckie, stopiły się w czasie wielkiego pożaru wieży 19 kwietnia 1637 roku, wznieconego przez żołnierzy szwedzkich kwaterujących w mieście. Kolejny dzwon został ufundowany przez kowala moryńskiego w 1728 roku, a odlany przez szczecińskiego ludwisarza J. F. Schmidta. Niezachowane dzieła nowożytnych ludwisarzy zapewne zostały zarekwirowane podczas I wojny światowej i przetopione na cele wojenne. W 1928 roku wykonano obecnie działające instrumenty.

Opis

Trzy zabytkowe dzwony, odlane ze stopu metali, mają jednorodny kształt kielichowy, jednakże różnią się między sobą rozmiarami (wys. x szer.: 70x90; 110x140 i 90x115). Forma każdego z nich złożona jest z czapy, płaszcza, wieńca i serca (brak korony). Zawieszone są na specjalnej konstrukcji wsporczej z masywnych drewnianych belek, stabilizowanych zastrzałami. Dzwony pozbawione korony z kabłąkami, zostały spięte śrubami do stalowego zawiesia.

Wszystkie trzy dzwony mają podobne opracowanie. Krótka szyja płaszcza dekorowana jest półwałkami i wąskim fryzem z przeplecionych arkadek wzbogaconych motywem akantu. Poniżej gładki płaszcz, rozszerzając się ku dołowi, przechodzi w wypukły wieniec bez profilowań. W górnej partii płaszcza znajduje się jednowersowa inskrypcja oraz data 1928.

[Pokaż stronę ze zdjęciem i osadzonymi metadanymi](#)

[Pobierz metadane \(Dublin Core + RDF/XML\)](#)

Pokaż/ukryj metadane

Metadane zdjęcia

Etykieta	Element Dublin Core	Metadane
Tytuł	title	Dzwony w kościele pw. Świętego Ducha w Moryniu
Twórca	creator	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
Twórca	creator	Krzysztof Tymbarski
Temat	subject	Kościół

Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie

Temat	subject	Dzwon
Temat	subject	Ludwisarstwo
Opis	description	Czas powstania obiektu: ---
Opis	description	Twórca obiektu: ---
Opis	description	Materiał obiektu: drewno lite / stop metali
Opis	description	Technika wykonania obiektu: ciesielka tradycyjna / odlew
Opis	description	Widok wsporczej konstrukcji ciesielskiej dla zestawu 4 dzwonów, tak zwanego "kozła". Widok od strony południowo-zachodniej.
Wydawca	publisher	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
Data	date	2025-10-08
Rodzaj	type	image
Format	format	image/jpeg
Źródło	source	Zbiory cyfrowe Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
Język	language	pl
Zasięg	coverage	Moryń
Identyfikator	identifier	https://bdz.szczecin.pl/kc25/moryn-i-trzcinsko-zdroj/moryn-ambona-oraz-dzwon/Moryn-DZWONY-widok-3.jpg

[Pokaż stronę ze zdjęciem i osadzonymi metadanymi](#)

[Pobierz metadane \(Dublin Core + RDF/XML\)](#)

[Pokaż/ukryj metadane](#)

Metadane zdjęcia

Etykieta	Element Dublin Core	Metadane
Tytuł	title	Dzwony w kościele pw. Świętego Ducha w Moryniu
Twórca	creator	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
Twórca	creator	Krzysztof Tymbarski
Temat	subject	Kościół
Temat	subject	Dzwon
Temat	subject	Ludwisarstwo

Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie

Opis	description	Czas powstania obiektu: ---
Opis	description	Twórca obiektu: ---
Opis	description	Materiał obiektu: drewno lite / stop metali
Opis	description	Technika wykonania obiektu: ciesiołka tradycyjna / odlew
Opis	description	Widok wsporczej konstrukcji ciesielskiej dla zestawu 4 dzwonów, tak zwanego "kozła". Widok od strony południowo-wschodniej.
Wydawca	publisher	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
Data	date	2025-10-08
Rodzaj	type	image
Format	format	image/jpeg
Źródło	source	Zbiory cyfrowe Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
Język	language	pl
Zasięg	coverage	Moryń
Identyfikator	identifier	https://bdz.szczecin.pl/kc25/moryn-i-trzcinsko-zdroj/moryn-ambona-oraz-dzwon/Moryn-DZWONY-widok-4.jpg

Opis dzwonu środkowego

Dzwon odlany jest ze stopu metali w kształcie kielichowym o rozmiarach 90 x115 cm (wys. x szer.). Forma złożona jest z czapy, płaszczki, wieńca i serca (brak korony).

Zawieszony jest na specjalnej konstrukcji wsporczej z masywnych drewnianych belek stabilizowanych zastrzałami. Dzwon pozbawiony korony z kabłąkami został spięty śrubami do stalowego zawiesia.

Opracowanie plastyczne ograniczono do minimum. Krótka szyja płaszczki dekorowana jest półwałkami i wąskim fryzem z przeplecionych arkadek wzbogaconych motywem akantu. Poniżej gładki płaszcz, rozszerzając się ku dołowi, przechodzi w wypukły wieniec bez profilowań. W górnej partii płaszczki znajduje się jednowersowa inskrypcja „FRIEDE AUF ERDEN”/oraz data 1928. Poszczególne wyrazy oddzielone są motywem krzyżyka.

[Pokaż stronę ze zdjęciem i osadzonymi metadanymi](#)

[Pobierz metadane \(Dublin Core + RDF/XML\)](#)

[Pokaż/ukryj metadane](#)

Metadane zdjęcia

Etykieta	Element Dublin Core	Metadane
Tytuł	title	Dzwon w kościele pw. Świętego Ducha w Moryniu
Twórca	creator	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
Twórca	creator	Krzysztof Tymbarski
Temat	subject	Kościół
Temat	subject	Dzwon
Temat	subject	Ludwisarstwo
Opis	description	Czas powstania obiektu: 1728 rok
Opis	description	Twórca obiektu: ---
Opis	description	Materiał obiektu: stop metali
Opis	description	Technika wykonania obiektu: odlew
Opis	description	Widok dzwonu od strony południowej
Wydawca	publisher	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
Data	date	2025-10-08
Rodzaj	type	image
Format	format	image/jpeg
Źródło	source	Zbiory cyfrowe Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
Język	language	pl
Zasięg	coverage	Moryń
Identyfikator	identifier	https://bdz.szczecin.pl/kc25/moryn-i-trzcinsko-zdroj/moryn-ambona-oraz-dzwon/Moryn-DZWON-widok-poludniowy.jpg

[Pokaż stronę ze zdjęciem i osadzonymi metadanymi](#)

[Pobierz metadane \(Dublin Core + RDF/XML\)](#)

[Pokaż/ukryj metadane](#)

Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie

Metadane zdjęcia

Etykieta	Element Dublin Core	Metadane
Tytuł	title	Dzwon w kościele pw. Świętego Ducha w Moryniu
Twórca	creator	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
Twórca	creator	Krzysztof Tymbarski
Temat	subject	Kościół
Temat	subject	Dzwon
Temat	subject	Ludwisarstwo
Opis	description	Czas powstania obiektu: 1728 rok
Opis	description	Twórca obiektu: ---
Opis	description	Materiał obiektu: stop metali
Opis	description	Technika wykonania obiektu: odlew
Opis	description	Widok dzwonu od strony północnej
Wydawca	publisher	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
Data	date	2025-10-08
Rodzaj	type	image
Format	format	image/jpeg
Źródło	source	Zbiory cyfrowe Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
Język	language	pl
Zasięg	coverage	Moryń
Identyfikator	identifier	https://bdz.szczecin.pl/kc25/moryn-i-trzcinsko-zdroj/moryn-ambona-oraz-dzwon/Moryn-DZWON-widok-polnocny.jpg